

Raadsmemo

Aan : De gemeenteraad
Datum : 13 december 2022
Onderwerp : Onderwijsachterstandenbeleid Beverwijk 2023-2026
Van : Het college
Openbaar : Ja
Documentkenmerk : D-087220
Zaakkenmerk : Z-22-83656

Conform het collegebesluit van 13 december 2022 treft u hierbij het onderwijsachterstandenbeleid gemeente Beverwijk 2023-2026 ter kennisname aan.

Kader

Vanuit de Wet primair onderwijs (Wpo) geeft de gemeente uitvoering aan het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Het doel van OAB is om onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden bij kinderen tot en met 12 jaar. Hierbij ligt het accent op taalachterstanden van kinderen. In de Wpo is een aantal wettelijke taken opgenomen voor de gemeente op het gebied van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE), dat onderdeel is van het OAB. Zo heeft de gemeente onder andere de taken:

- om een doelgroep definitie VVE vast te stellen;
- afspraken te maken over de toeleiding naar VVE;
- voor de organisatie van een doorlopende leerlijn van voorschoolse (peuters van 2,5 tot 4 jaar) naar -vroegschoolse educatie (groep 1 en 2 basisschool);
- resultaatafspraken aan het eind van de vroegschoolse periode.

Dit alles in overleg met in ieder geval het primair onderwijs en de VVE kinderopvangaanbieders. Met als doel een zo groot mogelijk bereik van de doelgroep VVE.

De huidige rijksbeleidsperiode onderwijsachterstandenbeleid loopt eind 2022 af. Om die reden heeft de gemeente Beverwijk een nieuw OAB-plan opgesteld, dat gericht is op het voorkomen dan wel het inlopen van onderwijsachterstanden en daarmee bij draagt aan een goede start voor alle kinderen in Heemskerk.

Proces

In de zomer van 2022 is het beleidsplan 2019-2022 met de samenwerkingspartners geëvalueerd en zijn gemeenschappelijke punten opgehaald. Voor de gemeenschappelijke onderwerpen is een evaluatiebijeenkomst georganiseerd voor de drie IJmond-gemeentes en alle samenwerkingspartners. Het opstellen van het onderwijsachterstandenbeleid gemeente Beverwijk 2023-2026 is eveneens een proces geweest van intensieve samenwerking met de Jeugdgezondheidszorg, VVE kinderopvangaanbieders, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en de bibliotheek. Het plan is samen opgesteld en op onderdelen geharmoniseerd met de OAB-plannen van de gemeenten Heemskerk en Velsen.

Op 3 november 2022 hebben de bestuurders van de OAB-partners in de IJmond formeel ingestemd met dit plan tijdens een Regionale Educatieve Agenda (REA). Het OAB-plan dat aan u voorligt is door dit intensieve proces een breed gedragen plan van alle samenwerkingspartners in de IJmond.

Doelstellingen

Voor de beleidsperiode 2023-2026 zijn er naast nieuwe doelen, ook doelen uit de beleidsperiode 2019-2022 meegenomen vanwege het deels of niet behalen van de doelstellingen door onvoorziene omstandigheden. De coronacrisis en de oorlog in Oekraïne, maar ook het personeelstekort en de

huisvestingsproblematiek in het onderwijs zijn hier voorbeelden van. Dit heeft geleid tot de volgende doelen:

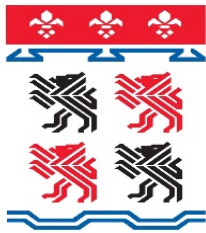
- een verhoging van de toeleiding en het bereik van de doelgroepeuters voorschoolse educatie (VE);
- verhoging van de kwaliteit van de voorschoolse educatie met daarbij aandacht voor peuters met een zorgbehoefte;
- de doorgaande lijn versterken en de overgang naar de vroegschool vastleggen in een kwaliteitskader;
- verhogen van de kwaliteit van de vroegschoolse educatie met daarbij de resultaatafspraken;
- kunnen aanbieden van voldoende plekken op de Internationale Taalklassen, waar kinderen met een internationale achtergrond (niet Nederlands sprekend) zich voorbereiden op succesvol instromen in het basisonderwijs;
- de samenwerking met ouders intensiveren.

Aan de hand van deze doelstellingen worden er met de samenwerkingspartners werkgroepen gevormd waarin gezamenlijk gewerkt wordt aan het behalen van de doelstellingen.

De doelen die gesteld zijn in dit plan zijn ambitieus. De uitvoering van het beleidsplan blijft afhankelijk van ontwikkelingen zowel in als buiten het onderwijs. De gevolgen van de coronacrisis, de toename in het nieuwkomersonderwijs, de krapte op de arbeidsmarkt en de huisvestingsproblematiek zijn allen ontwikkelingen waar het onderwijsachterstandenbeleid in iedere gemeente afhankelijk van is.

Bijlage(n):

- Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Beverwijk 2023-2026 (D-086513).

Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Beverwijk 2023-2026

‘Kansrijk voor iedereen’

Inhoudsopgave

Voorwoord

Inhoudsopgave	bladzijde
1. Inleiding	4
2. Leeswijzer	6
3. Huidige situatie in Beverwijk	7
a. Algemene informatie	7
b. Kengetallen	8
4. Beleidsplan 2023-2026	9
a. Het Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026	9
b. Voorschoolse educatie	12
c. Vroegschoolse educatie /Onderwijskansen in de basisschool	15
d. Samenwerken met ouders	16
e. Monitoring en evaluatie	17
f. Begroting	17
5. Uitvoeringsagenda	18
a. Samenwerking en overleg	18
b. Uitvoeringsagenda	19
6. Bijlage Achtergronden wettelijk kader	20
a. Achtergronden wettelijk kader	20
b. Toezicht op de gemeente	21

Voorwoord

‘Kansrijk voor iedereen’

Jeugd groeit gezond en veilig op, dat wensen we allemaal. Ze moeten hun talenten kunnen ontwikkelen en naar vermogen, nu en later, kunnen deelnemen aan de maatschappij. Het is van groot belang in een gezonde samenleving om jongeren voldoende perspectief te bieden. Onderwijs is daarbij een basisbehoefte. Maar soms is er iets extra’s nodig om ieder kind ook dezelfde startpositie te geven in hun schoolcarrière.

Er zijn afgelopen periode meerdere omstandigheden geweest die vroegen om creativiteit binnen het onderwijs en de voorschoolse opvang. Denk aan de coronacrisis waardoor kinderen niet altijd naar school of de opvang konden. Waardoor het contact met de ouders ook minder was. En nu de toename van het aantal kinderen van buiten Nederland mede door de oorlog in Oekraïne. En dan nog het personeelstekort. Maar ondanks dat zijn er toch goede resultaten gehaald binnen het onderwijsachterstandenbeleid.

Daarom gaan we de komende periode verder op het ingeslagen pad om meer kinderen te bereiken die een onderwijsachterstand hebben, of waarbij dit dreigt, en hen extra te ondersteunen. We willen de samenwerking tussen professionals die actief bezig zijn met onze kinderen nog verder verstevigen, immers door een goede samenwerking kunnen we meer bereiken voor onze jeugd.

We zetten onder andere in op een hoger bereik en betere kwaliteit van de voorschoolse voorzieningen, een soepele overgang van voorschoolse opvang naar basisschool en een betere samenwerking met de ouders.

Aan dit beleidsplan is door heel veel partijen die uitvoering geven aan het onderwijsachterstandbeleid intensief samengewerkt. Met onze sociale partners en ook met onze buurgemeenten Heemskerk en Velsen. Met dit beleid vergroten wij de kans op een mooie toekomst voor de jongste jeugd in Beverwijk. Ik zie er naar uit het plan samen met de opvangorganisaties, het onderwijs en onze sociale partners uit te voeren.

Wethouder Onderwijs, Cecilia van Weel

1 Inleiding

Het Onderwijsachterstandenbeleid in Nederland

Nederland voert sinds de jaren zeventig beleid om de onderwijskansen voor kinderen uit achterstandsmilieus te vergroten. Scholen en gemeenten ontvangen financiële middelen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) om onderwijsachterstanden te bestrijden en te voorkomen. Het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) van de nationale overheid is gericht op de doelgroep van 2- tot 12-jarigen. Het OAB focust op:

- de ontwikkeling van kinderen bij wie al een onderwijsachterstand geconstateerd is
- de ontwikkeling van kinderen die vermoedelijk een onderwijsachterstand op zullen lopen als er niet tijdig ingegrepen wordt.

Een effectieve aanpak

Een effectieve aanpak moet voorkomen dat een achterstand op jonge leeftijd resulteert in achterstand gedurende het hele leven. Uit veel onderzoeken blijkt dat de kansen in het leven van kinderen aanzienlijk verhogen als zij beter presteren in het onderwijs. Optimale onderwijskansen voor deze kinderen vragen om een goed onderwijsachterstandenbeleid, met gerichte effectieve interventies en betrokken professionals die samenwerken. Het gaat dan allereerst om een start op jonge leeftijd met voorschoolse educatie voor de peuters en vroegschoolse educatie voor de kleuters (VVE). Daarna gaat het om het volhouden van gerichte interventies tot het einde van de basisschool.

De OAB-periode

Het Onderwijsachterstandenbeleid is door het rijk verdeeld in periodes van meestal 4 jaar. Dit jaar loopt de huidige periode 2019-2022 af en gaat de nieuwe periode 2023-2026 in. Voor de OAB-periode van 2023- 2026 heeft de gemeente Beverwijk met de samenwerkingspartners een nieuw beleidsplan en uitvoeringsplan Onderwijsachterstandenbeleid geformuleerd.

Gemeenschappelijk OAB-uitvoeringsplan

Naast het gemeentelijke plan is een gemeenschappelijk OAB-uitvoeringsplan opgesteld met de gemeentes Heemskerk en Velsen. Zo kunnen we op dit beleidsterrein meer samenhang aanbrengen, kennis en expertise delen en op onderdelen harmoniseren. De drie gemeentes hebben immers (deels) te maken met dezelfde uitvoeringspartners en werken ook op andere beleidsterreinen samen. Het doel is om zo de uitvoering van het OAB-beleid effectiever en efficiënter te laten verlopen.

De aanpak

Met de samenwerkingspartners van de gemeente Beverwijk zijn in een gemeentelijke bijeenkomst de thema's van de afgelopen OAB-periode van 2019-2022 besproken. Voor de gemeenschappelijke onderwerpen is een evaluatiebijeenkomst georganiseerd voor de drie IJmondgemeentes en alle samenwerkingspartners. Op basis van deze evaluaties is een nieuw beleidsplan en uitvoeringsplan Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 tot stand gekomen voor de gemeente Beverwijk en het gemeenschappelijk OAB-uitvoeringsplan met de gemeentes Heemskerk en Velsen.

De hoofdpunten uit het OAB-beleidsplan 2023-2026

In de afgelopen periode hebben onvoorziene omstandigheden, zoals corona en de oorlog in de Oekraïne de uitvoering van het OAB-plan beïnvloed.

Door corona werden OAB-activiteiten op een andere manier en/of later uitgevoerd. Er was minder en anders contact met de ouders, kinderen konden niet altijd naar de kinderopvang en school en kregen een andere vorm van onderwijs. Hierdoor zijn vertragingen op de verschillende ontwikkelingsdomeinen ontstaan en zijn de verschillen tussen de kinderen groter geworden.

De gevolgen van de oorlog in de Oekraïne zien we in een toename van het aantal nieuwkomers binnen de gemeente, die een plaats en goede begeleiding moeten krijgen in de Internationale Taalklassen, het onderwijs en de kinderopvang.

Wat dichterbij spelen vooral de personeelstekorten en de huisvestingsproblematiek van de kinderopvang en het onderwijs. Hierdoor ontstonden er wachtlijsten en werden de ambities op het gewenste bereik en non-bereik niet gehaald

Maar binnen deze beperkingen is er met grote inzet van de samenwerkingspartners veel uitgevoerd, al is het anders verlopen dan gepland. Een aantal doelen vraagt bovendien een langere en aangepaste inzet.

Wij nemen dan ook een groot deel van de doelen in geactualiseerde vorm mee naar de periode van 2023-2026 en werken dit gemeentelijk en IJmond breed uit.

De doelen en ambities voor 2023-2026 zijn:

- Een verhoging van de toeleiding en het bereik van de doelgroeppeuters voorschoolse educatie (VE)
- Verhoging van de kwaliteit in de voorschoolse educatie met daarbij aandacht voor peuters met een zorgbehoefte
- De doorgaande lijn versterken en de overgang voor- naar vroegschool vastleggen in een kwaliteitskader
- Verhogen van de kwaliteit van de vroegschoolse educatie met daarbij de resultaatafspraken
- Kunnen aanbieden van voldoende plekken op Internationale Taalklassen, waar kinderen met een internationale achtergrond (niet Nederlands sprekend) zich een jaar voorbereiden op succesvol instromen in het basisonderwijs
- Samenwerken met ouders intensiveren.

2 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken werkt de gemeente Beverwijk het Onderwijsachterstandenplan 2023-2026 uit.

Hoofdstuk 3 beschrijft de huidige situatie over het OAB in Beverwijk. Het is beschreven vanuit het huidige OAB-plan 2019-2022 en gaat over de samenwerkingspartners en de onderdelen die gefinancierd worden vanuit OAB. Ook komen de relevante kengetallen aan bod, zoals het OAB-budget, de indicering en het bereik.

In hoofdstuk 4 is het Beleidsplan 2023-2026 beschreven. Dit is gebaseerd op de evaluatie van het OAB-plan 2019–2022. Hierin zijn het OAB, de inzet op de voorschoolse educatie, de vroegschoolse educatie, de overige OAB-projecten, de monitoring en de begroting uitgewerkt.

In hoofdstuk 5 is de uitvoeringsagenda opgesteld, op basis van het nieuwe beleidsplan.

Hoofdstuk 6 bevat een bijlage met achtergrondinformatie over de wet- en regelgeving van het OAB.

3 Huidige situatie in Beverwijk

Vanuit het huidige OAB-plan 2019-2022 wordt in dit hoofdstuk een overzicht gegeven van de samenwerkingspartners, de onderdelen van het OAB op en de relevante kengetallen, zoals het OAB-budget, de indicering en het bereik.

3.a Algemene informatie

Wie zijn betrokken bij het Onderwijsachterstandenbeleid en welke onderdelen worden gefinancierd?

Samenwerkingspartners

De uitvoering van het OAB is in handen van de volgende partners vanuit het onderwijs: Stichting Fedra, Stichting IJmare, Stichting Beverwijkse Montessorischolen, SWV PO IJmond en Stichting Tabijn (Taalklas).

Vanuit de kinderopvang zijn dit Peutercentra Beverwijk, Speel Inn en Welschap Kinderopvang. Het gaat in Beverwijk om 12 VE locaties en 11 basisscholen. S(B)O-scholen vallen hier niet onder, omdat zij bij een ander beleidsterrein horen.

De andere samenwerkingspartners zijn de Jeugdgezondheidszorg Kennemerland (JGZ) en de Bibliotheek.

Aanbieders Voorschoolse Educatie(VE)

Vanuit de wettelijke verplichtingen wordt een groot deel van het beschikbare OAB-budget besteed aan het realiseren van voldoende VE-plaatsen voor de VE-doelgroeppeuters.

Dit is in 2022 in Beverwijk uitgevoerd door de Peutercentra Beverwijk, Speel Inn en Welschap Kinderopvang. Om de toegankelijkheid voor VE-doelgroeppeuters te vergroten, wordt het derde en vierde dagdeel VE-aanbod volledig door de gemeente bekostigd.

Partner voor de toeleiding

De Jeugdgezondheidszorg Kennemerland (JGZ) geeft de indicaties af voor voorschoolse educatie (VE) en bereikt bijna alle kinderen in Beverwijk. De JGZ stimuleert en motiveert ouders in de gesprekken op de consultatiebureaus om hiervan gebruik te maken. Of dit ook daadwerkelijk gebeurt, is een keuze van de ouders.

Scholen met vroegschoolse educatie

Daarnaast subsidieert de gemeente een aantal activiteiten in de kleutergroepen, de vroegschoolse educatie. Er wordt incidenteel extra ingezet op ouderbetrokkenheid en aanvullende activiteiten in het basisonderwijs.

Internationale taalklas

Ook financiert de gemeente plaatsen bij de internationale taalklas de Fakkel in Heemskerk. In deze klassen krijgen kinderen die de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen intensief taalonderwijs zodat zij makkelijker kunnen instromen in het reguliere basisonderwijs.

Ander aanbod gericht op het vergroten van onderwijskansen

Tot slot levert de gemeente een bijdrage aan het Jeugdeducatiefonds, de preventieve logopedische screening voor de 5-jarigen, cultuureducatie met kwaliteit en de TTT IJmondAcademy.

3.b Kengetallen

Op welke gegevens is het beleid van de gemeente Beverwijk gebaseerd? In dit hoofdstuk zijn de volgende kengetallen weergegeven:

- het OAB-budget;
- gegevens over het aantal kinderen;
- welke kinderen zijn een doelgroepkind binnen het OAB;
- waar zijn deze kinderen te vinden;
- hoeveel kinderen zijn geïndiceerd;
- hoeveel kinderen worden daadwerkelijk bereikt.

Budget OAB

Gemeenten ontvangen jaarlijks een specifieke uitkering van het Rijk om onderwijsachterstanden bij kinderen in een vroegtijdig stadium te bestrijden dan wel de onderwijskansen te vergroten.

Het OAB-budget dat de gemeente Beverwijk van het Rijk ontvangt, is de laatste jaren gestegen:

2021: € 1.747.174

2022: € 1.922.551

2023: € 1.995.491

De verdeling van de middelen over de gemeentes wordt jaarlijks bepaald. Dit gebeurt op basis van de door het CBS ontwikkelde indicator, met de gegevens van 2 jaar terug. Dit is de reden dat het bedrag fluctueert.

Met de toename van het budget zijn er de afgelopen jaren ook nieuwe wettelijke eisen bijgekomen, gericht op kwaliteitsverbetering van de voorschoolse educatie (VE). Bijvoorbeeld: het aantal uren VE-aanbod steeg van 600 naar 960 uur voor doelgroepeuters tussen 2,5 tot 4 jaar. Ook is het in de voorschoolse educatie verplicht om een pedagogisch beleidsmedewerker VE voor 10 uur per jaar per doelgroepeuter te hebben.

Naar verwachting voert het Rijk geen wijzigingen door in deze OAB-periode. Wel zal er vanaf 2025 een nieuwe bekostiging van de kinderopvang komen, die ook gevolgen zal hebben voor de budgetten en de bekostigingsregelingen van de gemeentes. Welke gevolgen dat zijn is nu nog niet duidelijk.

Aantal kinderen met een risico op onderwijsachterstanden

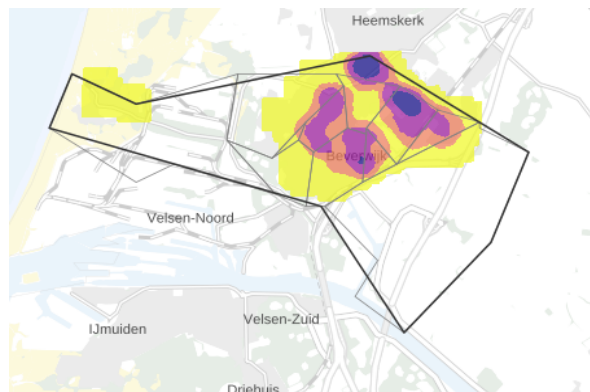
Hoeveel kinderen hebben een risico op onderwijsachterstanden? En hoe zijn die verdeeld over de gemeente?

De gegevens van het CBS 2020 voor Beverwijk zijn als volgt:

- Van de 3950 kinderen van 2,5 tot 12 jaar vallen 865 kinderen = 22% binnen de doelgroep.
- Van de 660 peuters vallen 140 peuters = 21% binnen de doelgroep.
- Van de 3285 basisschoolleerlingen vallen 725 leerlingen = 22% binnen de doelgroep.

De grootste concentratie doelgroepeuters is volgens het CBS hier te vinden:

Oranjebuurt	38%
Oosterwijk en Zwaansmeer	33%
Meerestein	28%
Kuenenkwartier	26%
Centrum	24%
Broekpolder	21%

Indicering

De JGZ Kennemerland verzorgt sinds 2017 de VVE Toeleidingsmonitor. Hierin zijn gegevens per kwartaal te zien over onder andere de aantallen doelgroeppeuters/niet-doelgroeppeuters, het non-bereik en bereik en het gebruik van het VE-aanbod van 16 uur per week.

Aantal peuters (2,5 – 4 jaar)

Op de peildatum van 1 juli 2022 is het volgende te zien:

- Aantal peuters in zorg bij JGZ 2,5 – 4 jaar: 692
- Aantal peuters/ doelgroep VVE: 241 (34,8%)
- Aantal peuters geen doelgroep VVE: 451 (68,2%)

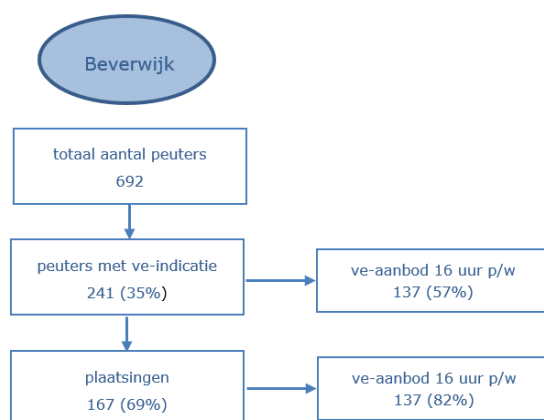
Van het totaal aantal peuters heeft 34,8% een VVE indicatie gekregen.

Bereik

Onder het VE-bereik van een gemeente wordt verstaan: een binnen de gemeente geplaatst geïndiceerd VE-kind, dat volledig bereikt wordt wanneer er 960 uur Voorschoolse Educatie in de leeftijd tussen 2,5-4 jaar wordt aangeboden en daarvan gebruik wordt gemaakt.

Er zijn 167 peuters geplaatst op een VE-plaats. Dat is 69% van het aantal VE-geïndiceerde peuters. Maar: niet alle peuters maken gebruik van het VE-aanbod van 16 uur per week. Van deze 167 VE-peuters nemen 137 VE peuters het VE-aanbod van 16 uur per week af. Dat is 56,8% van het aantal VE-geïndiceerde peuters.

12 VE-geïndiceerde peuters maken gebruik van een VE-plaats in een buurgemeente, 2 VE-geïndiceerde peuters maken gebruik van de kinderopvang zonder VE-plaats. Er is op 1 juli 2022 een wachtlijst voor 12 VE-peuters.

4 Beleidsplan 2023-2026

Wat gaat het onderwijsachterstandenbeleid van de gemeente Beverwijk precies inhouden? In dit hoofdstuk wordt op basis van een terugblik op het OAB-plan van 2019-2022, het Onderwijsachterstandenbeleid van 2023-2026, de inzet op de voorschoolse educatie, de vroegschoolse educatie, samenwerking met ouders, de monitoring en de begroting puntsgewijs uitgewerkt.

4.a Het Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026

De terugblik op 2019-2022

Onderwijs, sport en cultuur vormen in onze samenleving een basis voor ontplooiing en welzijn. Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen kansen krijgen om zich te ontwikkelen, onafhankelijk van hun thuissituatie. We stimuleren een positief klimaat, waarin de jeugd haar talent kan ontplooiën, gezond leeft en opgroeit in een veilige omgeving.

Dit is de basis van de Kadernotitie Onderwijsachterstandenbeleid 2020-2023. Het doel is dat kinderen met voldoende taalniveau aan groep 3 van de basisschool beginnen. Om de achterstanden in te lopen investeert de gemeente Beverwijk in de voor- en vroegschoolse educatie. De kadernota 'Onderwijsachterstandenbeleid 2020-2023' van de gemeente richt zich zowel op het brede onderwijsachterstandenbeleid voor 0-12-jarigen als op de aansluiting met andere beleidsterreinen. Voorbeelden hiervan zijn (preventief) jeugdbeleid, jeugdgezondheidsbeleid en kunst, cultuur en sport.

Missie:
Gelijke kansen voor alle kinderen in gemeente Beverwijk.
Visie:
We willen maximaal gelijke kansen voor onze kinderen creëren, zodat zij de mogelijkheden en kansen krijgen om hun leven zelf in te richten en hun talenten tot bloei te laten komen.

Vroege inzet, brede aanpak

De gemeente Beverwijk heeft ervoor gekozen om vanaf de geboorte te starten met de inzet op onderwijskansen. Kinderen worden gestimuleerd in hun ontwikkeling en kunnen onderwijs genieten op het niveau dat past bij hun talenten, ook als een kind hier extra ondersteuning bij nodig heeft.

De beleidsuitgangspunten zijn vertaald in een aantal thema's, waarvan deze drie binnen het OAB-kader vallen:

1. doorgaande leerlijn 2-12 jaar
2. toeleiding naar voorschoolse voorzieningen
3. ouderbetrokkenheid

Voornemens per thema

Wat doet de gemeente Beverwijk per thema? De volgende voornemens zijn geformuleerd:

1. Thema Doorgaande leerlijn 2-12 jaar

- Zorgdragen voor een duurzame laagdrempelige toegang voor álle Beverwijkse kinderen tot een voorschoolse voorziening.
- Effectiviteit van VVE vergroten.
- Faciliteren van specifieke voorzieningen voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven, door scholen en andere partners.
- Doorontwikkelen van integrale kindcentra ter versterking van de pedagogische doorgaande leerlijn.
- Warme overdracht voor alle kinderen, van peuteropvang naar basisschool en van basisschool naar voortgezet onderwijs.
- Stimuleren en faciliteren van kennisuitwisseling tussen basisscholen en tussen basisscholen en voorschoolse voorzieningen.

2. Thema Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen

- Een zo groot mogelijk bereik realiseren van peuters in voorschoolse voorzieningen.
- Streven naar een zo hoog mogelijke deelname van doelgroeppeuters aan VVE.
- De huidige doelgroep-criteria tegen het licht houden.
- Behouden van een goede kwaliteit VVE.
- Opzetten van een monitoringssysteem voor de effecten van VVE.
- Verbreding van de toeleidingsmonitor naar toeleidings- en peutermonitor.

3. Thema Ouderbetrokkenheid

- Realiseren van een zo groot mogelijke ouderbetrokkenheid bij VVE-thuisprogramma's, voor draagvlak en samenwerking.
- Zorgen voor ondersteuning van niet-Nederlandstalige en laaggeletterde ouders via formele en non-formele educatie (taalstimuleringsprogramma's), zodat zij in staat gesteld worden hun kinderen te ondersteunen.

De thema's en de doelen voor 2023-2026

De afgelopen periode werd het dagelijks leven en dus ook de kinderopvang en de scholen bepaald door corona en de diverse coronamaatregelen. De achterstanden lijken door corona toegenomen te zijn. De verschillen tussen de groepen kinderen zijn ook groter geworden. In coronatijd mochten er geen ouders in de school en kinderopvang komen, waardoor de contacten minimaal waren. De kleuters kregen thuisonderwijs. Niet ieder kind kreeg hierdoor een passend onderwijsaanbod. Na corona komen er meer kinderen met gedragsproblemen in de VE-groepen. Dat verzwaart het werken in de voor- en vroegschoolse educatie. Het laatste jaar komt er een stroom met nieuwkomers op gang, vooral vanuit de Oekraïne, maar ook in het kader van gezinsherenigingen. Bovendien had het werkveld te maken met stevige personeelstekorten en een gebrek aan geschikte huisvesting, waardoor uitbreiding van VE of zelfs het behouden van VE-groepen niet lukte.

Dat heeft het gevolg dat de drie thema's met de daarbij behorende doelen uit de voorgaande periode worden meegenomen naar deze periode.

Dit wordt in dit plan verder uitgewerkt en aangevuld met de doelen die voortkomen uit de evaluatie.

IJmondiale aanpak

Naast dat de uitwerking op gemeentelijke niveau plaatsvindt, wordt er binnen de IJmond samenwerkt om deze doelen te realiseren. Dit wordt bij werkgroepen belegd.

Voor de indeling van de werkgroepen gaan we uit van de drie belangrijke condities voor een goede start op de basisschool:

- De aansluiting tussen thuis en school
- De aansluiting tussen de voorschoolse voorziening en het basisonderwijs
- De aansluiting van het basisonderwijs bij de ontwikkelingsbehoeften van jonge kinderen

Daarnaast heeft de gemeente te maken met de wettelijke taken op het gebied van de voorschoolse educatie, toeleiding en bereik.

Dit leidt tot de vorming van de volgende werkgroepen:

- Voorschoolse educatie, toeleiding en bereik
- Doorgaande lijn voorschoolse voorziening en basisschool
- Vroegschoolse educatie - OAB basisonderwijs
- Samenwerken met ouders

Deze opzet wordt met de OAB-partners uitgewerkt.

Wij gaan in de volgende hoofdstukken dieper in op de doelen en de specifieke ambities. Wij werken dit uit in de volgende aspecten

- Voorschoolse educatie
- Vroegschoolse educatie/ontwikkelingskansen in de basisschool
- Samenwerken met ouders
- Monitoring en evaluatie

4.b Voorschoolse educatie

In dit hoofdstuk worden de hoofdpunten bij de voorschoolse educatie (VE) uitgewerkt. Het gaat om de doelgroepdefinitie, de indicering, toeleiding en bereik, aanbod en uitvoering, peuters met een zorgbehoefte en de overgang van voor- naar vroegschool.

Doelgroepdefinitie

Volgens de wet moet de gemeente samen met het onderwijs en de kinderopvang jaarlijks vaststellen welke kinderen in aanmerking komen voor voorschoolse educatie (WPO artikel 167 artikel 1). Dit wordt verwoord in een doelgroepdefinitie waarmee wordt bepaald welke kinderen in aanmerking komen voor een verrijkt (taal)aanbod.

Aangepaste definitie

De huidige doelgroepdefinitie wordt IJmond-breed aangepast, gezien de IJmondiale samenwerking en de plaatsing van de VE-kinderen in de buurgemeentes.

De nieuwe doelgroepdefinitie is:

Een kind tussen de 2,5 en 4 jaar wordt als VVE-doelgroepkind aangemerkt indien het voldoet aan één of meer van de volgende criteria:

- Wanneer beide ouders/verzorgers of één van beide ouders/verzorgers laagopgeleid zijn/is. Onder laagopgeleid wordt verstaan: ouders zonder diploma of een diploma lager dan vmbo gl/t.
- Wanneer het kind een risico op een taalachterstand van het Nederlands heeft en VVE-aanbod passend is om dit risico te verkleinen. Dit beoordeelt de JGZ-professional op basis van eigen expertise of op basis van een indicatieverzoek van een externe professional, bijvoorbeeld een pedagogisch medewerker.

- Bij de beoordeling worden in ieder geval de volgende omgevingsfactoren meegenomen:
 - De sociale omgeving van het kind.
 - De taal die de primaire opvoeder spreekt met het kind.
 - Schuldenproblematiek.
- Wanneer het kind een geconstateerde ontwikkelingsachterstand heeft die een belemmering is voor de Nederlandse taalontwikkeling en VVE-aanbod passend aanbod zou kunnen zijn om de ontwikkelingsachterstand te verminderen.

Dit beoordeelt de JGZ-professional op basis van eigen expertise of op basis van een indicatieverzoek van een externe professional, bijvoorbeeld een pedagogisch medewerker. De doelgroepdefinitie wordt gemonitord en jaarlijks geëvalueerd met de gemeente, JGZ en de werkgroep Voorschoolse educatie, toeleiding en bereik.

Indicering

Het CBS geeft aan dat 21% van de peuters een risico op onderwijsachterstand zou hebben. De indicering is door de bredere gemeentelijke doelgroepdefinitie met 34,8% in de praktijk duidelijk hoger en zou daarom ook niet geïntensiveerd hoeven worden.

Toeleiding en bereik

Bij de toeleiding en het bereik signaleert de gemeente een aantal verbeterpunten. Zoals al beschreven, wordt 69,3% van het aantal geïndiceerde VE-peuters daadwerkelijk geplaatst in de gemeente, ongeacht het aantal uren VE-aanbod. Met plaatsing in de buurgemeentes is dit 74,7%. Een aantal kinderen zit nog in het aanmeldproces of staat op de wachtlijst. Er is dan een verschil van 20% tussen indicering en plaatsing.

Non-bereik

Als peuters met een VE-indicatie uiteindelijk niet op een VE-plaats terecht komen, wordt dit in de Toeleidingsmonitor als “non-bereik” bijgehouden. Het non-bereik in Beverwijk is 20% en relatief stabiel.

Wat zijn de mogelijke oorzaken van het non-bereik? Zoekend naar oorzaken, worden onder andere de volgende punten genoemd:

- tussen de indicering vanaf de leeftijd van 11 maanden en de plaatsing op de leeftijd van 2,5 jaar kan ruim 1,5 jaar zitten
- het aanvragen van de KinderOpvangToeslag (KOT)
- de terughoudende opstelling van de ouders tijdens en direct na corona
- het tekort aan VE-plaatsen vanwege wachtlijsten.

Er is nog een extra oorzaak: Welschap nam het besluit om vanwege personeelstekorten per 01-01-2022 een aantal VE-groepen als niet-VE-groep aan te wijzen. Geplaatste kinderen op deze nu niet-VE-groepen zijn ook in de monitor als non-bereik aangemerkt. Dit vertroebelt de score. De peuters krijgen een VE-aanbod, alleen voldoet dit aanbod niet aan de wettelijke eisen, zoals de VVE-opleiding van de pedagogisch medewerkers. De VE-aanbieders zetten volop in op werving en opleiding van de professionals, zodat op termijn weer op meer plekken voorschoolse educatie kan worden aangeboden, mits er voldoende huisvestingsmogelijkheden zijn.

We weten nog niet waar binnen Beverwijk het non-bereik het hoogst is. Met alle betrokken partijen zal er een analyse van het non-bereik per wijk worden gemaakt. Op basis daarvan kunnen gerichte acties ingezet worden.

IJmond-breed plan

De andere IJmondgemeentes kampen ook met een te hoog non-bereik. Om het non-bereik te verlagen, wordt in 2023 IJmond-breed een plan uitgewerkt. De focus ligt op:

- contact houden met de ouders tijdens het wachten op een VE-plaats

- het uitbreiden van de VE-plaatsen
- een gerichte aanpak per wijk/gebied.

Gerichte aanpak

Voor de kernen waar het non-bereik het hoogste is, komt een gerichte aanpak op basis van een analyse. Die bestaat uit meerdere acties:

- Aangepast communicatiemateriaal, zoals meertalige folders, minder taal en meer beeld en het gebruik van een spraakfunctie.
 - Persoonlijk contact, bijvoorbeeld door maatjescontact, de inzet van ambassadeurs, ouder-kind speelgroepen en huisbezoeken.
 - BoekStart en de VoorleesExpress kunnen worden ingezet om de periode tussen indicering en plaatsing te overbruggen.
 - Het versterken van samenwerking, afstemming en verbinding met secundaire toeleiders, ook met de voorzieningen voor kinderen van 0-2 jaar.
- ✓ Beverwijk heeft de ambitie om in deze OAB-periode het non-bereik te verlagen van 20% naar 15%.

Wachtlijsten

Ook de wachtlijst van de VE-plaatsen is een aandachtspunt. Er waren in 2021 stevige wachtlijsten, maar er is in het laatste kwartaal een forse inhaalslag gemaakt. Er stonden 51 doelgroepkinderen op de wachtlijst. Op peildatum 1 juli 2022 waren dat er 12. De wachtlijsten zijn vaak locatiegericht en dreigen nu weer langer te worden. De andere IJmondgemeentes hebben ook te kampen met wachtlijsten.

Ook dit wordt IJmond-breed aangepakt. Er wordt in 2023 gewerkt aan een plan van aanpak om ook daadwerkelijk meer VE-plaatsen te bieden in de gemeentes. Het gaat zowel om huisvesting als om de personele bezetting. Dit wordt belegd bij de werkgroep Voorschoolse educatie, toeleiding en bereik.

Werkelijke afname

Het laatste punt is het aantal VE-peuters dat daadwerkelijk 16 uur VE-aanbod volgt. Maar bijna 57% van de geïndiceerde VE-peuters neemt de 16 uur per week af. Dit wordt in de Toeleidingsmonitor opgenomen onder "bereik". De overige VE-peuters nemen minder uren af omdat er te weinig VE-plaatsen zijn en/of omdat de ouders geen 16 uur willen afnemen.

- ✓ Met de kinderopvangaanbieders in Beverwijk zal besproken worden hoe het bereik in deze OAB-periode verhoogd kan worden van 57% naar 65% .

Aanbod en uitvoering

Voorschoolse educatie wordt aangeboden door kinderopvangorganisaties die voldoen aan de wettelijke eisen om VE aan te mogen bieden aan door de JGZ geïndiceerde VE doelgroeppeters in de leeftijd van 2,5 – 4 jaar. Het inhoudelijke aanbod en de uitvoering van de voorschoolse educatie zal niet worden gewijzigd op het gebied van startleeftijd, aantal uren en aantal dagdelen.

Wat verandert er wel? Vanaf 2023 is het in Beverwijk niet meer verplicht om gebruik te maken van een VVE programma uit de databank Effectieve Jeugdinterventies. Het mag natuurlijk wel. Dit komt door het verdwijnen van een aantal VVE-programma's uit de databank en doordat dat het onderwijs vaak een andere methode kiest dan de kinderopvang.

VE-aanbieders zijn wel gehouden aan de wettelijke verplichtingen. Daarin staat dat voor de voorschoolse educatie een programma (of aanbod) wordt gebruikt waarin op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling wordt gestimuleerd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling. De pedagogisch medewerkers moeten volgens de wettelijke eisen opgeleid zijn en blijven. De uitvoering moet voldoen aan

de landelijke kwaliteitseisen, zoals het opleidingsplan, pedagogisch beleidsplan, de opleidingseisen voor professionals op een VE-groep en de beroepskracht-kindratio. De toezichthouder ziet toe op een juiste uitvoering en kwaliteit.

Peuters met een zorgbehoefte

De VE-aanbieders geven aan dat er sinds corona bij de VE-groepen een grotere deelname van peuters met een zorgbehoefte is. Deze kinderen hebben wellicht een andere of aanvullende ondersteuningsbehoefte. Het is dan ook de vraag of voorschoolse educatie de oplossing voor hun ondersteuningsvraag is.

Er worden in de IJmondgemeentes verschillende pilots uitgevoerd, met als doel het onderzoeken van de ondersteuningsbehoeften en passende antwoorden hierop. De pilots zijn daarnaast bedoeld om te kijken naar de 50-50 verdeling van doelgroeppeuters en niet-doelgroeppeuters in de VE-groepen. De onderzoeksvraag is of er meer VE-peuters geplaatst kunnen worden in de groepen dan voorheen. De pilots in de gemeentes worden voortgezet in 2023. Naar aanleiding van de evaluaties wordt beoordeeld wat er IJmond-breed aan ondersteuning kan worden geboden vanuit het OAB en wat aanvullend vanuit Jeugd (passende kinderopvang).

Overgang voor- naar vroegschool

Voor een goede start op de basisschool is het belangrijk dat er een goede aansluiting is tussen de voorschoolse voorziening en het basisonderwijs. Dit gaat concreet om de overdracht, de zorg en de pedagogisch-didactische aanpak.

Voor de VE-peuters is er in Beverwijk een koude en een warme overdracht, aan de hand van KIJK! Er is altijd een gesprek met ouders bij de leeftijd van 3 jaar en 10 maanden, zonder de basisschool. Is er sprake van meer zorg, dan is er samenwerking met de school en JGZ (Wijzer samenwerken).

Doorgaande lijn voorschoolse voorziening en basisschool

Er is steeds meer samenwerking tussen kinderopvang en de scholen. De ambitie is dan ook om de doorgaande lijn verder te versterken. Dit wordt IJmondiaal opgepakt. De werkgroep Doorgaande lijn – voorschoolse voorziening en basisschool werkt in 2023 een gemeenschappelijk kwaliteitskader VVE IJmond uit over de overgang tussen kinderopvang en basisschool. De werkgroep neemt mee wat er aan netwerken op elkaar kan worden aangesloten en verbonden en bekijkt de mogelijkheden voor de doorgaande lijn in zorg binnen de IJmondgemeentes.

4.c. Vroegschoolse educatie /Onderwijskansen in de basisschool

In het kader van WPO artikel 165 mogen gemeenten ook (mede)financier zijn van OAB-activiteiten in scholen, zoals schakelklassen/taalklassen en zomerscholen. De aansluiting van het basisonderwijs bij de ontwikkelingsbehoeften van jonge kinderen is een van de drie belangrijke voorwaarden voor een goede start in de basisschool.

Volgens het CBS loopt 22% van de basisschoolkinderen in Beverwijk risico op onderwijsachterstanden.

De gemeente ziet een school als een OAB-school als de school de afgelopen 3 jaar een schoolgewicht heeft van gemiddeld 30 of hoger.

Aanbod en uitvoering

In de gemeente worden OAB-middelen ingezet voor het Jeugdeducatiefonds, de preventieve logopedische screening voor de 5-jarigen en de schakelvoorzieningen om de taalachterstanden zo veel mogelijk in te lopen.

Doorontwikkeling onderwijskansen in de basisschool

De scholen hebben ieder hun eigen aanpak om de VVE-kinderen extra te stimuleren. Binnen de gemeente vindt hier uitwisseling over plaats tussen de scholen en de scholen en de kinderopvang.

De andere scholen binnen de IJmondgemeentes ondernemen ook veel binnen de vroegschoolse educatie. Om deze kennis te delen en verder te ontwikkelen, wordt dit IJmondiaal belegd in de werkgroep Vroegschoolse Educatie – OAB in het onderwijs.

Resultaatafspraken

Deze werkgroep gaat ook aan de slag met de Resultaatafspraken vroegschoolse educatie. Het is een wettelijke verplichting voor gemeente en schoolbesturen om afspraken te maken over de resultaatafspraken eind groep 2 voor de doelgroepkinderen VVE (WPO artikel 167 lid 1b).

Dit wordt het komend schooljaar uitgewerkt, zodat er in 2024 afspraken zijn welke ambities en verwachtingen er zijn voor de doelgroepkinderen eind groep 2 van de basisschool.

Zomerscholen

In 2021 en 2022 is er met succes een zomerschool in Velsen geweest. Het onderwijs heeft de wens geuit om IJmond-breed zomerscholen te organiseren. Er wordt voorgesteld om in iedere gemeente een zomerschool aan te bieden, voor zover qua omvang mogelijk. De werkgroep Vroegschoolse educatie – OAB neemt de verdere uitwerking mee, zoals organisatie en de inhoudelijke invulling van het programma. De TTT IJmond Academy wordt hierin doorontwikkeld.

Logopedische screening

De logopedische screening van de 5-jarigen wordt ook in Heemskerk en Velsen ingezet. Deze periode wordt de aanpak preventieve screening IJmond breed geharmoniseerd.

Inzet van expertise Internationale Taalklassen

De Internationale Taalklas de Fakkel is bedoeld voor de basisschoolleerlingen vanaf groep 3. De komende periode wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om de expertise van de Fakkel structureler in te zetten bij de kleuterklassen. Immers, kleuters worden in de reguliere scholen geplaatst en niet in de Taalklas. Het zou wenselijk zijn voor kleuters die pas vanaf 4 jaar of nog later in Nederland komen en geen voorschool hebben genoten, dat er meer geboden wordt dan alleen het vroegschoolse programma. De instroom van deze kleuters is o.a. door de oorlog in de Oekraïne groter geworden, waardoor de vraag naar extra ondersteuning ook toeneemt en urgenter wordt. De komende periode wordt door de stuurgroep ITK de Fakkel bekeken welke mogelijkheden er zijn om de expertise van de Fakkel structureler in te zetten bij de kleuterklassen.

4.d Samenwerken met ouders

Samenwerking met ouders is een overkoepelend en belangrijk OAB-thema. In de evaluaties is dit als een van de speerpunten benoemd. Immers, een belangrijke voorwaarde voor een goede start in het onderwijs is de aansluiting tussen thuis en kinderopvang of school. Het samenwerken met ouders binnen het OAB is gericht op het versterken van het educatieve partnerschap. Ook in het kader van de toeleiding zijn ouderactiviteiten een belangrijk aandachtspunt.

Taalstimulering thuis

De in de vorige periode geformuleerde ambities blijven voor deze periode staan:

- Realiseren van een zo groot mogelijke ouderbetrokkenheid bij VVE-thuisprogramma's, wat noodzakelijk is vanwege draagvlak en samenwerking
- Zorgen voor ondersteuning van niet-Nederlandstalige en laaggeletterde ouders via formele (Toptaal) en non-formele educatie (taalstimuleringsprogramma's), zodat zij in staat gesteld worden hun kinderen te ondersteunen. Aandacht voor de taalomgeving thuis is ook van groot belang omdat (zeer) jonge kinderen een groot deel van hun tijd nog thuis doorbrengen. Kinderen van laaggeletterde ouders hebben driemaal zoveel kans om zelf later ook laaggeletterd te worden. Samenwerking met de lokale

organisaties waar ouders met een verminderde geletterdheid terechtkunnen valt hier ook onder.

Inventarisatie initiatieven

Daarnaast zijn er binnen de IJmondgemeentes veel verschillende initiatieven. Welke zijn dit, wat zijn de opbrengsten, waar is aansluiting en verbinding, wat kan geïntegreerd en gecoördineerd worden? Er wordt een grote noodzaak gezien om dit te inventariseren. Het voorstel is om dit IJmond-breed op te pakken en uit te werken met de werkgroep Samenwerken met ouders.

4.e Monitoring en evaluatie

Doen we de goede dingen en doen we die dingen goed?

Is er inzicht in de uitvoering en vooral in de opbrengsten van de beleidskeuzes?

Het doel van monitoring is om de opbrengsten van de genomen maatregelen, zowel kwantitatief als kwalitatief, in beeld te krijgen. Het is van belang voor een degelijke beleidsevaluatie, om verantwoording te kunnen geven over de gemaakte keuzes en ingezette middelen en om gerichte volgende stappen te zetten.

In de Uitvoeringsagenda is de evaluatie van de actiepunten opgenomen.

In het kader van het kwaliteitsbeleid worden de monitoring en evaluatie verder uitgewerkt. In 2023 wordt door de IJmondgemeentes onderzocht hoe dit per gemeente en gemeenschappelijk op de overkoepelende thema's kan worden aangepakt.

4.f Begroting

Budgetten verdelen is keuzes maken. De gemeente moet vanuit de wettelijke taak zorgen voor voldoende en gespreid VE-aanbod voor de geïndiceerde doelgroepeuters. Daarna kan gekozen worden uit een aantal activiteiten, passend binnen de wettelijke kaders van het OAB en afhankelijk van het beschikbare budget. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt.

Lopende OAB- activiteiten kunnen worden voortgezet.

Het voorlopige OAB-budget voor 2023 is € 1.995.491,-.

5 Uitvoeringsagenda

Deze uitvoeringsagenda bevat een korte samenvatting van de genoemde actiepunten uit het beleidsplan. Nu wordt 2023 ingevuld. Op basis van de voortgang in 2023 krijgt de uitvoeringsagenda voor de jaren daaropvolgend vorm.

5.a Samenwerking en overleg

De overlegstructuur, besluitvorming en de verantwoordelijkheden zien eruit als volgt.

Binnen de gemeente Beverwijk

- LEA
- VVE-/OAB-werkgroep
- Kernteam aangevuld met de peuteropvang

Binnen de IJmondgemeentes

- REA
- Ambtelijk OAB overleg
- Werkgroepen:
 - Voorschoolse educatie, toeleiding en bereik
 - Doorgaande lijn voorschoolse voorziening en basisschool
 - Vroegschoolse educatie - OAB basisonderwijs
 - Samenwerken met ouders

De werkgroepen komen een aantal keren per jaar bijeen. Eén keer per jaar is dat OAB-breed. Daarnaast zal OAB jaarlijks bestuurlijk besproken worden.

5.b Uitvoeringsagenda

* vanuit de wettelijke verplichtingen, verwerkt in het waarderingskader VVE gemeentelijk niveau 2022 van Inspectie van het Onderwijs

Wat?	Wie?	2023	2024
Onderzoek harmoniseren financieringswijze VE	Gemeente in samenwerking met VE-aanbieders	X	x
Subsidieregeling VE-aanbod herzien*	Gemeente in samenwerking met VE-aanbieders	Eind van het jaar	
Evalueren van de doelgroepdefinitie, de toeleiding, het bereik, de doorgaande lijn en de resultaten vroegschoolse educatie*	Gemeente, JGZ en VE-aanbieders en onderwijs: voorbereid in de werkgroepen, verzameld door de gemeente en ingebracht in de REA	Eind van het jaar	x
Plan van aanpak maken Optimaliseren toeleiding en bereik en uitbreiding VE-plaatsen IJmond breed*	Werkgroep voorschoolse educatie, toeleiding en bereik	x	x
Evaluatie 3 pilots Peuters met een zorgvraag	Gemeentes en VE-aanbieders	Eind van het jaar	
Gemeenschappelijk Kwaliteitskader doorgaande lijn*	Werkgroep doorgaande lijn voorschoolse voorziening en basisschool	x	
Plan van aanpak OAB in de vroegschoolse educatie IJmond breed	Werkgroep Vroegschoolse educatie - OAB basisonderwijs	x	
Formuleren resultaatafspraken*	Werkgroep Vroegschoolse educatie - OAB basisonderwijs		x
Plan van aanpak Zomerscholen	Werkgroep Vroegschoolse educatie - OAB basisonderwijs	x	
Plan van aanpak Samenwerken met ouders*	Gemeente en werkgroep Samenwerken met ouders	x	
Uitwisseling van de werkgroepen IJmond voor het werkveld	OAB-breed	1 x per jaar	
Doorontwikkeling ITK de Fakkel	Stuurgroep ITK de Fakkel	x	x
Acties uitvoeringsagenda evalueren en voor komend jaar bepalen*	OAB-breed		
Harmoniseren preventieve logopedische screening 5-jarigen	Werkgroep vroegschoolse educatie - OAB basisonderwijs		
Uitwerken monitoring en evaluatie OAB	Gemeentes		

6 Bijlage

6.a Achtergronden Wettelijk kader

WPO 165-168

Het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) wordt gekaderd door de eisen uit de wet op het Primair Onderwijs (WPO, artikelen 165 - 168), (aanpassingen op) de wet Kinderopvang (WKO) en Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB). Gemeenten in Nederland zijn wettelijk verantwoordelijk voor het organiseren van voldoende en een gespreid aanbod aan voorschoolse educatie.

De CBS-indicatoren

Sinds 2019 worden landelijk de CBS indicatoren gebruikt om het risico op onderwijsachterstanden weer te geven, in plaats van de gewichtenregeling in het onderwijs. Voor de gemeenten worden de volgende indicatoren ingezet:

- Opleidingsniveau van de moeder en de vader
- Het land van herkomst van de ouders
- De verblijfsduur van de moeder in Nederland
- Of gezinnen gebruik maken van schuldsanering

Het CBS gebruikt hiervoor de data van twee jaar geleden. Alle ruim 1 miljoen 2,5-12-jarige kinderen zijn hierbij ingeschat op dit risico. Het CBS laat in een dashboard vervolgens per gemeente zien hoe hoog de percentages zijn en waar deze kinderen met een risico op onderwijsachterstanden wonen. Zo wordt inzichtelijk hoeveel kinderen binnen de gemeente en waar in de gemeente in aanmerking zouden kunnen komen voor voorschoolse en vroegschoolse educatie. Jaarlijks wordt dit bijgewerkt naar aanleiding van de data van 2 jaar daarvoor.

Op basis van de gegevens van het CBS ontvangt de gemeente van het rijk jaarlijks het geoordeelde OAB-budget.

Voorschoolse Educatie (VE) en Vroegschoolse Educatie

Voorschoolse educatie (VE) wordt hierbij als volgt gedefinieerd:

Kinderen vanaf 2,5 jaar met een (risico op een) onderwijsachterstand door omgevingskenmerken kunnen voorschoolse educatie volgen. Peuters zijn dan spelenderwijs bezig met taal, voorbereidend rekenen, motoriek en sociaal-emotionele vaardigheden. Door voorschoolse educatie op de kinderopvang kunnen deze kinderen een betere start maken op de basisschool.

Vroegschoolse educatie is bedoeld voor kleuters met een ontwikkelingsachterstand. Om zo goed mogelijk in te stromen in groep 3 krijgen zij extra hulp en ondersteuning. Samen vormt dit de voor- en vroegschoolse educatie of wel VVE. De school is verantwoordelijk voor een passend aanbod vroegschoolse educatie.

Om de voor- en vroegschool goed op elkaar aan te laten sluiten, zijn de kinderopvang, het onderwijs en de gemeente gezamenlijk aan zet. In overleg met schoolbesturen en kinderopvangpartners maken gemeenten afspraken over deelname, aanbod, segregatie en resultaten. Daarnaast kunnen gemeenten het onderwijs (financieel) ondersteunen om onderwijsachterstanden in de schoolse periode te verminderen. Het tegengaan van (taal)achterstanden vraagt dus samenwerking van meerdere partijen die betrokken zijn bij kinderen met een (risico op) (taal)achterstand.

Financiering OAB

De financiering van het onderwijsachterstandenbeleid loopt langs twee wegen: de gemeenten ontvangen een geoordeeld budget en de schoolbesturen ontvangen een niet geoordeeld budget. Dit budget wordt sinds 2019 vastgesteld op basis van een nieuwe verdeelsystematiek.

De gemeente ontvang het OAB-budget in de vorm van een specifieke uitkering (SPUK) met bestedingsafspraken:

- De gemeente heeft de wettelijke plicht om voorschoolse educatie (VE) te organiseren voor doelgroeppeuters van 2,5 tot 4 jaar.
- Het aanbod is gericht op (ouders van) kinderen met (risico op) een taal/ - ontwikkelingsachterstand, als gevolg van omgevingsfactoren.

Er moet een duidelijke link zijn met minimaal één van de artikelen in de WPO (artikel 165, 166 of 167). Het mag bijvoorbeeld ook worden ingezet voor schakelklassen, zomerscholen en de toeleiding van doelgroepkinderen VE.

6.b Toezicht op de gemeente

De gemeente valt onder het toezicht van Inspectie van het Onderwijs. Per januari 2023 wordt het nieuwe toezichtkader Interbestuurlijk Toezicht (IBT) ingevoerd. Het doel is om samenhang te brengen tussen de taak van het toezicht en handhaving op de kinderopvang en de taak rondom Onderwijsachterstandenbeleid.

Het waarderingskader vve gemeentelijk niveau 2022 bestaat uit de volgende onderdelen

- 1 Gemeentelijk vve-beleid
 - 1.1 Definitie doelgroepkind
 - 1.2 Bereik
 - 1.3 Toeleiding
 - 1.4 Doorgaande lijn
 - 1.5 Resultaten
 - 1.6 VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau
- 2 Vve-beleidscontext
 - 2.1 Integraal VVE-programma
 - 2.2 Ouders
 - 2.3 Externe zorg
 - 2.4 Interne kwaliteitszorg voor- en vroegscholen
 - 2.5 Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau
- 3 Vve-condities
 - 3.1 De gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt
 - 3.2 Er is een gemeentelijk vve-subsidiekader

Vanuit het waarderingskader moet de gemeente jaarlijks afspraken maken over de doelgroepdefinitie, de toeleiding, het bereik, de doorgaande lijn en de resultaten voorschoolse educatie.

Minstens eenmaal per jaar moet er met de betrokken partijen binnen de gemeente overleg gevoerd worden over

- het voorkomen van segregatie
- het bevorderen van integratie
- het bestrijden van onderwijsachterstanden
- de afstemming over inschrijvings- en toelatingsprocedures en het uit het overleg voortvloeiende voorstel van het bevoegd gezag van in de gemeente gevestigde scholen om tot een evenwichtige verdeling van leerlingen met een onderwijsachterstand over de scholen te komen.

Dit overleg is gericht op het maken van afspraken die zoveel mogelijk het karakter hebben van meetbare doelen. Het wordt belegd in de LEA of REA.

Actualiteiten

Mogelijk zal de invoering van een andere bekostiging van de kinderopvang, nu geraamd in 2025, gevolgen hebben voor de budgetten van de gemeentes en de vorm van bekostiging van de reguliere peuteropvang regulier en voorschoolse educatie. Wat de gevolgen kunnen zijn, is nu nog niet te overzien.

Dit geldt ook voor de invoering van het programma School en omgeving (Rijke Schooldag) vanaf 2025.

Documenten

- Wet Kinderopvang
- Wet op Primair Onderwijs (artikelen 165-167)
- Algemene wet bestuursrecht
- Wet Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen 2018
- Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid
- De kadernota 'Onderwijsachterstandenbeleid 2020-2023